

พื้บถึบ

เวทึพื้บพลึงขุบขบถึองถึนสู่การอภึวถึบประเทศไทย ครึ้งถึ 4 ปรึะจึาปี 2557

'พลึงขุบขบถึองถึนสรึวงนวถึกรรมการจึดการสุภวาทึะโดยเอาพื้บถึเป็นถึวถึตั้ง'

3 มีนาถึม 2557

'คึนอำนาจให้ประชาขบ'

ประกาศปฏิญญา สู่อิสราภวถึองถึน

การรวมพลครึ้งใหญ่ของครึอง่ายสรึวงสรึวงตำบลสุภวาทึะถึมาจึาร่วมใน 'เวทึพื้บพลึงขุบขบถึองถึนสู่การอภึวถึบประเทศไทย' ครึ้งถึ 4 ปรึะจึาปี 2557 ระหว่างวันถึ 1-3 มีนาถึม นำมาสู่ข้อเสนอซึงนโยบายเพื่อกาการปฏิรูปประเทศไทย ภายถึตรงนำว่าด้วยการกระจายอำนาจสู่ถึองถึน

ข้อเสนอซึงรูปธรรมถึขุบขบถึองถึนจากครึอง่ายตำบลสุภวาทึะได้ประกาศปฏิญญาสรึวงถึนในครึ้งนี้คึอ การจึดตั้ง 'สภาการปกครองถึองถึนแห่งชาติ' และแนวทาง 'จึงหวถึดจึดการถึนเอง'

นี่คึอคำประกาศจากเสียงของภาคพลเมืองถึต้องการปลดแอกวถึกถึดจึงของชาติ เพื่อกาเดินไปสู่นทางใหมถึถึเป็นทางรอดของประเทศไทย

อภิวัฒน์ท้องถิ่นสู่การจัดการตนเองอย่างอิสระ

สมพร ใช้บางยาง

ประธานคณะกรรมการบริหารแผน คณะที่ 3

ห้วงเวลา 3 วัน ที่พี่น้องเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ได้มาร่วม 'เวทีพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การอภิวัฒน์ประเทศไทย ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557' ประเด็นที่จะนำไปสู่อนาคตของพวกเราคือ ผลักดันให้มีการกระจายอำนาจและการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร สมาชิกข้าราชการท้องถิ่น และประชาชนทุกคน ในฐานะที่เราเป็นคนไทยและเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในช่วงเวลาที่มีการพูดถึงการปฏิรูปประเทศไทย ทุกท่านคงได้ประจักษ์ถึงสิ่งที่เราพร้อมทำกันมาตลอด 4-5 ปี ว่าการสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่หรือสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรองรับความมั่นคงหรือฐานรองรับการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มจากชุมชนฐานล่าง เป็นแนวคิดที่ถูกต้อง เป็นแนวทางที่พวกเราได้เดินมาอย่างถูกทางแล้ว

ย้อนกลับไปเมื่อปี 2553 ภายหลังเหตุการณ์ความไม่สงบที่นำมาซึ่งความสูญเสียอย่างมากมาย ได้เกิดแนวคิดการปฏิรูปประเทศไทย ช่วงนั้นมีการเกิดขึ้นของคณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย 2 คณะด้วยกัน

คณะแรกคือ 'คณะกรรมการปฏิรูป' ซึ่งมีอดีตนายกรัฐมนตรี อานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน และ 'คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป' ที่มี ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน

คณะกรรมการปฏิรูปชุดที่มีท่านอานันท์เป็นประธาน ให้ความสำคัญกับการเสนอวิสัยทัศน์เชิงหลักการของแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย โดยมีหลักใหญ่คือ ต้องปรับโครงสร้างอำนาจเพื่อแก้ปัญหาสังคม เหตุเพราะปัญหาของสังคมไทยคือความเหลื่อมล้ำ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปเสนอไว้ค่อนข้างชัดเจนว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องคืนอำนาจให้ประชาชนอย่างแท้จริง ให้ประชาชนจัดการตนเอง ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

การปรับโครงสร้างอำนาจดังกล่าว มีการเสนอให้ยกเลิกบทบาทข้าราชการส่วนภูมิภาค ให้คงเหลือไว้เพียงข้าราชการส่วนกลางและข้าราชการส่วนท้องถิ่น โดยลดบทบาทข้าราชการส่วนกลาง และเพิ่มบทบาทให้ท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ระดับพื้นที่

ท้องถิ่นในที่นี้ไม่ได้หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่หมายถึงประชาชน โดยมี อปท. เป็นตัวแทนของตนเอง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ปัญหาตามความต้องการของแต่ละชุมชนท้องถิ่น

ส่วนคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูปที่มีท่าน ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน ได้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเพื่อขยายผลในแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจและเรื่องปรับโครงสร้างอำนาจไปสู่ฐานของชุมชน ซึ่งขับเคลื่อนกันมาเป็นเวลา 3 ปี จากนั้นคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด ก็ได้หามดวาระไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปนั้นมีความชัดเจนว่า ต้องลดบทบาทของส่วนกลางและเพิ่มบทบาทท้องถิ่น ซึ่งขอบเขตอำนาจของการปกครองส่วนท้องถิ่นจะครอบคลุมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

นอกจากนี้ ต้องมีการเสริมอำนาจเพื่อการจัดการตนเองของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บภาษี เงินรายได้ของท้องถิ่น ซึ่งจะต้องให้มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง รวมถึงมีการตรวจสอบถ่วงดุลกันระหว่างชุมชนกับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของอำนาจที่แท้จริง

ส่วนข้อเสนอของคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป ภายใต้การขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูป ได้มีการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอที่ชัดเจนหลายประเด็น

ประเด็นสำคัญคือ ต้องมีการจัดตั้ง ‘สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติ’ เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนาและผลักดันให้เกิดการกระจายอำนาจตามระบบที่ควรจะเป็น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอิสระ ไม่ใช่สังกัดกระทรวงมหาดไทยหรือสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งยังเป็นระบบข้าราชการ ทำให้การกระจายอำนาจไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง

เช่นเดียวกับในด้านงบประมาณ ท้องถิ่นต้องมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณ ที่ผ่านองค์กรท้องถิ่นบางแห่งมีรายได้ไม่เพียงพอในการบริหารงาน ซึ่งอย่างน้อยที่สุดตำบลเล็กๆ ก็ควรที่จะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีละ 15 ล้านบาท

นอกจากนั้นต้องมีมาตรการสมทบงบประมาณ จากเดิมกำหนดไว้ 35 เปอร์เซ็นต์ แต่ ณ ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นต้องมีการพูดคุยหาจุดร่วมที่เหมาะสมต่อไป

ในส่วนของระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทำให้ท้องถิ่นขาดอิสระ คณะกรรมการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปได้มีการเสนอให้แก้ไขหรือยกเลิก รวมถึงกฎหมายแม่บทที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการขององค์กรท้องถิ่น

ประเด็นสุดท้าย สถาบันพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความเป็นอิสระด้วยเช่นกัน มิใช่ตกเป็นทาสราชการ ซึ่งทำให้การกระจายอำนาจไปไม่ถึงไหน เพราะข้าราชการยังหวงอำนาจ โดยเฉพาะรัฐบาลที่ไม่มีนโยบายการกระจายอำนาจ ก็ยิ่งทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่สามารถจัดการตนเองได้

ณ วันนี้ เป็นโอกาสที่เราต้องนำเสนอแนวคิดในการกระจายอำนาจต่อผู้มีส่วนบาทในการปฏิรูปประเทศไทย ผมคิดว่าทุกฝ่ายย่อมเห็นพ้องต้องกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร สมาชิกข้าราชการส่วนท้องถิ่น แม้กระทั่งภาคประชาชน เพราะสิ่งนี้มีความสำคัญต่ออนาคตของชุมชนท้องถิ่น หลังจากที่พวกเราช่วยกันวางฐานไว้ส่วนหนึ่งแล้ว และขอยืนยันว่าเราเดินมาถูกทางแล้ว ●

'กระจายอำนาจ' คำตอบปฏิรูปประเทศไทย

ถึงเวลาแล้วที่จะต้องมีการปฏิรูปประเทศ ด้วยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น และส่งต่อไปจนถึงระดับชุมชน หมู่บ้าน เพื่อให้มีอิสระในการจัดการตนเอง จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนและนำไปสู่ความเข้มแข็งภาคพลเมืองอย่างแท้จริง

วงเสวนา 'ประมวลข้อเสนอปฏิรูปประเทศไทยว่าด้วยการกระจายอำนาจ' เมื่อวันที่ 3 มีนาคมที่ผ่านมา ในเวทีพื้นพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การอภิวัฒน์ประเทศไทย ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 ชี้ให้เห็นปลายทางของการปฏิรูปที่ต้องมุ่งสู่การกระจายอำนาจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ธวัชชัย พิก่องกูร

ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารแผน คณะที่ 3

เวทีพื้นพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การอภิวัฒน์ประเทศไทย จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 4 โดยปีนี้เครือข่ายของเรามีความเติบโต ทั้งในแง่ปริมาณและในแง่คุณภาพ สังเกตได้ว่าพี่น้องประชาชนในเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหลายที่มาร่วมงานในครั้งนี้สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การทำงาน นวัตกรรม และชุดกิจกรรมในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี นี่เป็นปรากฏการณ์ที่ชี้ชัดว่า การทำงานภายใต้โครงการ 'เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่' กำลังจะเดินไปสู่จุดหมายปลายทางอันใกล้

อย่างไรก็ตาม กลไกสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือ ทำอย่างไรให้ อปท. ของเรามีศักยภาพที่จะขับเคลื่อนไปสู่การจัดการตนเองได้

แน่นอนว่า เมื่อพูดถึง อปท. ย่อมต้องพูดถึงการกระจายอำนาจ และการกระจายอำนาจก็ย่อมเกี่ยวโยงไปกับการปฏิรูป ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางอำนาจ ปฏิรูปชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ปฏิรูปเศรษฐกิจชุมชน ปฏิรูปแนวทางลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ปฏิรูปเด็กและเยาวชน ปฏิรูปพลังงาน รวมถึงการปฏิรูปเพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมกันให้กับประชาชน ซึ่งถือเป็นปัญหาในระดับชาติ

วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีอยู่ 3 ประเด็น ได้แก่

หนึ่ง - เราต้องการที่จะปฏิรูปการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ในประเทศ

สอง - การกระจายอำนาจนั้น เราไม่ได้มุ่งหวังที่จะให้อำนาจตกอยู่กับ อปท. เพียงฝ่ายเดียว แต่เราต้องการกระจายอำนาจไปสู่พี่น้องประชาชนในชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีโอกาสร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาของตนเอง ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐลงได้

สาม - กระจายอำนาจเพื่อให้ อปท. มีความเป็นอิสระ มีทรัพยากรในการจัดการตนเองอย่างเพียงพอ และมีการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งต้องมีการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล ไปจนถึงชุมชนและหมู่บ้าน

ที่สำคัญคือ แนวทางของการปฏิรูปการกระจายอำนาจนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อจะรวบรวมและประมวลประเด็นต่างๆ ไปจัดทำเป็นข้อเสนออย่างเป็นทางการ

หลายคนอาจถามว่า ข้อเสนอดังกล่าวนี้จะสำเร็จหรือไม่ประการใด ผมขอเรียนว่า อีกไม่นานเกินรอ ทิศทางของประเทศไทยจะต้องเดินไปสู่การปฏิรูปอย่างแน่นอน

หนึ่งในข้อเสนอที่เป็นเรื่องสำคัญและยังไม่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมาก่อน นั่นก็คือ การจัดตั้ง 'สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติ' และ 'จังหวัดจัดการตนเอง' ซึ่งมีได้หมายถึงการแบ่งแยกเป็นรัฐอิสระแต่ประการใด หากเป็นการจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปและความต้องการของประชาชนในแต่ละจังหวัดนั้นๆ

หากดำเนินการตามแนวทางนี้ได้สำเร็จก็จะทำให้ อปท. ของเราสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ประมวลกฎหมายท้องถิ่น แต่อาจต้องมีการปรับปรุง และผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบและสรุปกันอีกครั้งให้ชัดเจนว่า ควรจะให้อยู่ในกฎหมายกระจายอำนาจ หรือจะจัดทำเป็น พ.ร.บ.สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติ ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ

10 ปีที่ผ่านมา ชาตรีมองว่า เป็นความล้มเหลว เพราะพัฒนาการของการกระจายอำนาจเริ่มถดถอยลงทุกที่ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาครุกเข้าสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ขณะที่งบประมาณของท้องถิ่นไม่ได้เพิ่มขึ้นตามภารกิจ

หากปล่อยให้การกระจายอำนาจเดินไปในแนวทางนี้ต่อไป ไม่มีการแก้ไข พัฒนา หรือปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ ในไม่ช้าประเทศก็จะหยุดนิ่ง ฉะนั้น แนวทางที่ชุมชนท้องถิ่นเสนอให้มีการจัดตั้งสภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติ จึงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าจะตรงจุดที่สุด

สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติจะเป็นองค์กรกึ่งอิสระ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีคณะกรรมการ 3 ฝ่ายด้วยกันคือ ภาครัฐบาล ภาคท้องถิ่น และภาคผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีภาคท้องถิ่นเข้ามาร่วมด้วย

ในเรื่องของอำนาจหน้าที่ มี 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ หนึ่งเรื่องการบริหารราชการท้องถิ่น สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติจะมาแทนที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสำนักงานการกระจายอำนาจ สองมีการบูรณาการระหว่างท้องถิ่นกับส่วนราชการ สาม-มีอิสระในการออกประกาศ กฎระเบียบต่างๆ และสี่กำหนดแนวทางการกำกับดูแลให้ชัดเจน

การปฏิรูปประเทศไทยก็คือ การปฏิรูปท้องถิ่น และการปฏิรูปท้องถิ่นในครั้งนี่คือ การปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ เพื่อให้เกิดอิสระแก่ท้องถิ่นทั้งหมด

ชาตรี อยู่ประเสริฐ

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเลขาธิการสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย

ในฐานะผู้มีส่วนร่วมและติดตามแผนการกระจายอำนาจทั้ง 3 แผนที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ปี 2543 ตาม พ.ร.บ.การกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ชาตรีมองว่า ผ่านมากกว่า 10 ปีของขั้นตอนการกระจายอำนาจ แต่กลับรู้สึกไม่ต่างจากการย่ำอยู่ที่เดิม เพราะปัจจุบันยังไม่มีแผนใดประสบผลสำเร็จ หรือสามารถดำเนินการได้ตามแผนเลย เรียกได้ว่าเป็นแค่เสือกระดาษ

ที่ผ่านมาการพูดถึงการแก้กฎหมาย 4 ฉบับ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาในลักษณะ ‘ลึงแก๊ท’ ซึ่งไม่มีวันจบสิ้น สำหรับร่างกฎหมายการกระจายอำนาจ มีการแก้ไขมาแล้ว 3-4 ครั้ง ทั้งร่างของคณะกรรมการกระจายอำนาจ ร่างของพรรคการเมือง ร่างของกระทรวงมหาดไทย และร่างของภาคประชาชน ขณะที่เนื้อหาส่วนใหญ่ของทุกร่างก็ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การกระจายอำนาจหรือแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำแต่อย่างใด

ในที่สุดกฎหมายทั้ง 4 ฉบับก็ไม่ได้เข้าสภาสักฉบับเดียว ขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ระบุว่า ต้องทำให้เสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันที่รัฐบาลแถลงนโยบาย จากวันนั้นจนถึงวันนี้เป็นเวลา 7 ปีแล้ว ที่กฎหมายยังไม่มีโอกาสเข้าสภา ทำให้สังคมมีการพูดถึงการปฏิรูปกันทุกเวที

สภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาตินั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ หลายท้องถิ่นมีการขับเคลื่อน และเริ่มมีการประชาพิจารณ์กันไปทั่วประเทศในรูปแบบของ

ศ.ดร.อุดม ทุมโฆสิต

คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ศ.ดร.อุดม กล่าวเพิ่มเติมในประเด็นการจัดตั้งสภาการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติ และแนวคิดจังหวัดจัดการตนเองว่า การปฏิรูปประเทศต้องเริ่มต้นที่การปฏิรูปอำนาจก่อน เพราะกลไกต่างๆ ของรัฐล้วนขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางอำนาจ ซึ่งอำนาจอธิปไตยสามารถเปรียบได้กับระบบประสาทและระบบสมองของร่างกาย

สาระสำคัญในแนวคิดจังหวัดจัดการตนเอง ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการทำงานของร่างกายที่ต้องดึงเอาอาหารและพลังงานทั้งหมดไปหล่อเลี้ยงเซลล์ต่างๆ เทียบได้กับระบบงบประมาณ และระบบการเงินการคลังของประเทศ

หลักในการปกครองของระบอบประชาธิปไตยต้องอาศัยหลักการกระจายอำนาจ ขณะที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ก็ด้วยความจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงการล่าอาณานิคม แต่หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ควรจะต้องเริ่มคิดถึง การกระจายหรือคืนอำนาจกลับสู่ท้องถิ่น

เมื่อเรายังปกครองประเทศด้วยการรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาของประเทศจึงเรื้อรังและแก้ไม่ตก มีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน และนำมาสู่ปัญหาความขัดแย้งในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับกลุ่มคนไปจนถึงระดับภาค หากไม่แก้ไข ปัญหา ก็จะแผ่ขยายบานปลาย และลงลึก

จากประสบการณ์ในหลายประเทศ ช่วยยืนยันว่าการกระจายอำนาจคือเรื่องสำคัญมาก และจำเป็นต้องรีบทำ

ในรัฐธรรมนูญปี 2550 ได้กล่าวถึงหลักการกระจายอำนาจ ในมาตรา 78 (3) บัญญัติไว้ชัดเจนว่าต้องการที่จะให้มีจังหวัดท้องถิ่น (prefecture) แบบในประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ หรือกรณีอังกฤษก็ไม่มีมีการปกครองส่วนภูมิภาคมาตั้งแต่ไหนแต่ไร ฝรั่งเศสก็ไม่ถือว่ามีมีการปกครองส่วนภูมิภาคแล้ว แต่ถือเป็นส่วนขยายของการปกครองจากส่วนกลาง ซึ่งส่วนกลางทำหน้าที่เพียงช่วยกำกับดูแลและให้การสนับสนุนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด

อุปสรรคสำคัญคือ รัฐบาลกลางและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม มักจะไม่เห็นด้วย โดยหลักฐานที่ชัดเจนก็คือ แม้ว่าจะมีการทำแผนการกระจายอำนาจมาแล้ว 3 แผน แต่ก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

สำหรับแนวคิด 'จังหวัดปกครองตนเอง' นั้น เกิดขึ้นครั้งแรก

ในเวทีคณะกรรมการปฏิรูป โดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

1. คืนอำนาจให้ประชาชนผ่านกลไกการปกครองชุมชนท้องถิ่น
2. ประมวลความต้องการของประชาชน
3. เพิ่มความเข้มแข็งในการบริหารจังหวัด
4. เพิ่มศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
5. จัดระบบ กลไกให้เชื่อมโยงในทุกระดับ (รัฐ จังหวัด ท้องถิ่น และประชาชน)
6. ปฏิรูปการปกครองระดับภูมิภาคใหม่ ให้จังหวัดเป็น อปท. เดิมรูปแบบ ตาม

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 78 (3)

ทั้งหมดนี้ มุ่งเน้นไปที่กลไกการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองที่ควรทำให้เกิดขึ้นจริง เพราะถ้ากระบวนการภาคประชาชนอ่อนแอ ทุกอย่างที่ดำเนินการมาอาจล้มเหลว นอกจากนั้น ยังต้องลดอำนาจของส่วนกลางลง แล้วเพิ่มอำนาจในการตรวจสอบของภาคประชาชน เพราะหลายครั้งพบว่า เมื่อส่วนกลางลงไปจัดการปัญหา กลับขัดแย้งกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ

สำหรับแนวทางในการจัดการตนเอง ศ.ดร.อุดม มีข้อเสนอ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. มีโครงสร้างการบริหารที่มีเอกภาพ โดยยุบรวมภูมิภาค และท้องถิ่นเข้าด้วยกัน (ยกเลิกภูมิภาค) และยกเป็น 'ท้องถิ่นมหานคร'
2. คณะผู้บริหารและสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ทั้งระดับจังหวัด และระดับฐานราก (เทศบาล/อบต.)
3. มีสภาพพลเมืองเพิ่มเติมเข้ามา เพื่อเป็นกลไกรองรับการพัฒนาศักยภาพ และโอกาสของพลเมืองให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และการปกครองในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอย่างมีวุฒิภาวะ
4. ยึดเอาเจตนารมณ์ของประชาชน เป็นทิศทางในการพัฒนาระยะยาวและเปิดโอกาสในการพัฒนาเขตชนบทก่อนเขตเมือง
5. ท้องถิ่นต้องมีอิสระทางการบริหารอย่างแท้จริง และเข้มงวดในหลักธรรมาภิบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการกำกับดูแลกระบวนการบริหาร
6. บูรณาการเชื่อมโยง กลไกหลายภาคส่วนเข้าด้วยกัน อย่างเป็นระบบครบวงจร ทั้งระดับรัฐ จังหวัด ท้องที่ และประชาชน

ปราณีต ทาวร

รองเลขาธิการสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอตามแนวทางการกระจายอำนาจเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ภาคประชาสังคมควรนำไปคิดและเดินต่อไปให้ถึง ประเด็นแรกคือ ‘หน่วยงานกำกับดูแล อปท.’ โดยเฉพาะหน่วยงานเบื้องบน เช่น ระดับจังหวัด จะต้องปรับปรุงวิธีคิดในการทำงาน รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายก อบต. จะต้องบริหารด้วยหลักการและกฎระเบียบ มิใช่ด้วยความสนิทสนมส่วนตัว

เช่นเดียวกับหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบด้านการใช้งบประมาณ อย่างสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จะต้องมีความยืดหยุ่นและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานในท้องถิ่นที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง

ที่ผ่านมา สตง. มุ่งเน้นการตรวจสอบเม็ดเงินทุกบาททุกสตางค์ ซึ่งบางครั้งท้องถิ่นอาจไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบ เช่น การให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าแก่ประชาชนที่กำลังประสบความเดือดร้อน แม้บางครั้งอาจขัดต่อระเบียบข้อบังคับของการใช้งบประมาณ แต่ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดูแลทุกข์สุขของประชาชนเป็นหลัก เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้มากที่สุด

ดังนั้น หน่วยงานที่กำกับดูแล อปท. ต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้งก่อน ยกเว้นกรณีที่ต้องถ่วงมีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างชัดเจน สตง. ก็ต้องจัดการอย่างเด็ดขาด

ปราณีต ย้ำว่า เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค ผู้บริหารท้องถิ่นควรจะต้องส่งเสียงให้คนเบื้องบนได้ยิน และต้องเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วย เพราะหากนิ่งเฉยก็ไม่ต่างอะไรกับไม่ประดับที่ไม่เกิดประโยชน์อันใด

ประเด็นต่อมาคือ ‘การบริหารงานบุคคล’ ควรมีการปฏิรูปหลักเกณฑ์ในการบรรจุแต่งตั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเอง มิใช่อิงตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ควรมีการปรับปรุงกฎหมายสำหรับบุคลากรท้องถิ่นโดยเฉพาะ อีกทั้งต้องส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ให้เติบโตตามความเหมาะสม เพื่อให้คนทำงานมีขวัญกำลังใจ นอกจากนี้ต้องแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าสู่ตำแหน่ง โดยยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาล

อีกประเด็นที่สำคัญคือ ‘บุคลากรท้องถิ่น’ อย่าทำตัวเป็นนาย อย่ายึดมั่นถือมั่นในระเบียบแบบข้าราชการ แต่ต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่พึ่งแก่ประชาชนได้ ซึ่งทุกวันนี้บุคลากรจำนวนไม่น้อยยังคงสถานะเป็นข้าราชการสูงเกินไป ทำให้เข้าไม่ถึงปัญหาของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้นั้น ข้าราชการต้องเปลี่ยนตัวเองด้วยการลงพื้นที่ออกไปพบปะพี่น้องประชาชนให้สม่ำเสมอ อย่าทำงานแต่ในห้องแอร์เพียงเท่านั้น

ขณะเดียวกัน เพื่อความเป็นธรรมแก่ข้าราชการและบุคลากรท้องถิ่น ควรมีการตั้ง ‘คณะกรรมการพิทักษ์คุณธรรม’ เพื่อแก้ปัญหาการร้องทุกข์กล่าวโทษและการกลั่นแกล้งในแวดวงราชการ

ธีรศักดิ์ พานิชวิทย์

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และเลขาธิการสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

นับตั้งแต่มีการยกฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นต้นมา ถึงวันนี้ ธีรศักดิ์ พานิชวิทย์ มองว่า การเมืองในชุมชนท้องถิ่นเริ่มทวีความเข้มแข็งมากขึ้น แต่สิ่งสำคัญคือ เราอาจจะลืมนองชุมชนในภาคประชาชนว่ามีความแข็งแรงไปพร้อม ๆ กับผู้นำชุมชนด้วยหรือไม่

ประเด็นที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรื่องการกระจายอำนาจ ธีรศักดิ์เสนอว่า กรอบที่จะช่วยฟื้นฟูพลังท้องถิ่นเพื่อการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีทั้งสิ้น 6 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ยกระดับประชาชน สร้างทัศนคติให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ อปท.
2. สร้างความสัมพันธ์ให้ประชาชน ใช้ อปท. เป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่น
3. พัฒนาจิตสำนึกบุคลากรท้องถิ่น เข้าใจบทบาทตนเองในมิติ 'ข้าราชการของประชาชน'
4. สร้างจิตสำนึกตัวแทนท้องถิ่นสู่ทัศนคติ 'คนของประชาชน'
5. ให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกพัฒนา สร้างรากฐานประชาธิปไตยระดับชาติ
6. ยกระดับชุมชนท้องถิ่นเข้าสู่การจัดการตนเองแทนภาครัฐ เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในด้านการพัฒนาพลังพลเมือง มี 3 เสาหลักด้วยกัน หนึ่ง-ทำอย่างไรให้ภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง สอง-ทำอย่างไรให้ระบบตัวแทนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งมีความแข็งแรง และสาม-ทำอย่างไรให้ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนท้องถิ่นแข็งแรง

หาก 3 เสาหลัก สามารถเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐ ซึ่งวันนี้ต้องยอมรับว่าไม่สามารถหวังพึ่งพา

นโยบายทุกอย่างจากรัฐได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบให้มีสภาพการปกครองท้องถิ่นแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจ

สิ่งสำคัญประการแรกที่ธีรศักดิ์เน้นย้ำคือ ประชาชนถูกหลอหลอมมาโดยตลอดว่าเป็นผู้รับ มิใช่ ผู้ปฏิบัติ นอกจากนั้นยังถูกหลอหลอมมาว่าประชาชนไม่ใช่เจ้าของ ฉะนั้น จึงต้องสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดทัศนคติว่า ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ตัวจริง

ในประเด็นแรก สามารถเริ่มต้นได้ที่ตัวเราเอง ไม่ต้องไปรอใคร ขณะที่เสาหลักที่ 2 คือหน้าที่ของตัวแทน ต้องริเริ่มเปิดพื้นที่ทำความเข้าใจกับประชาชน ให้มีทัศนคติในการเป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของทรัพยากร และเจ้าของอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรได้ด้วยตัวเอง ซึ่งประการนี้ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ

อย่างไรก็ดี การเติบโตของบุคลากรท้องถิ่นมีทิศทางไปในทางบวก ถือเป็นเรื่องดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ เมื่อเจ้าหน้าที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กลับใส่ใจเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนน้อยลง

หากจะปฏิรูปข้าราชการท้องถิ่น ธีรศักดิ์ เสนอว่า ข้าราชการท้องถิ่นต้องเลิกคิดแบบข้าราชการระดับภูมิภาค หากไม่จำเป็นก็ไม่ต้องแต่งเครื่องแบบ เพราะ “งานของท่านอยู่ที่หน้าบ้านของประชาชน ไม่ได้อยู่ที่สำนักงาน”

ขณะเดียวกัน ต้องสร้างจิตสำนึกให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นคนของประชาชน ไม่ใช่เป็นผู้นำแล้วทุกคนต้องเชื่อ เพราะนั่นไม่ใช่การกระจายอำนาจ นอกจากนั้น หลักในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับรากหญ้า อยู่ที่การเปิดพื้นที่และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้จัดการเลือกตั้งกันเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเสมือนโรงเรียนประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

ธีรศักดิ์ชี้ว่า ทั้งหมดนี้เป็นหลักคิดสายกลางที่จะนำไปสู่ ‘พิมพ์เขียว’ ของการปฏิรูปชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นได้ในที่สุด

ทงศักดิ์ ทวีทอง

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

และอดีตเลขาธิการสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

จากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสการเมืองในหลายระดับ ตั้งแต่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบล นายกเทศมนตรีเมือง และวันนี้ได้มีโอกาสทำงานในระดับจังหวัดมาแล้ว 5 เดือน ทงศักดิ์ ทวีทอง ให้มุมมองต่อการสร้างความเข้มแข็งในภาคชุมชนและท้องถิ่นว่า การยกระดับชุมชนท้องถิ่นจะต้องปลูกฝังให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่เป็นอันดับแรก

จริงอยู่ที่ประชาชนอาจยังไม่เข้าใจเรื่องนี้ในช่วงแรกๆ แม้จะมีรัฐธรรมนูญปี 2540 รวมถึง พ.ร.บ.แผนกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นสิ่งกรุยทางให้เราเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน จนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ สิ่งต่างๆ ที่เราพูดกันนั้น ไม่สามารถขับเคลื่อนไปสู่ความเป็นจริงได้ และทำให้ภาครัฐต้องเข้ามาทำแทนทั้งหมด ในส่วนของผู้บริหารท้องถิ่น ยอมรับว่าอาจจะมีความรู้ความเชี่ยวชาญมากกว่าคนในชุมชน จนกลายเป็นผู้นำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ควรเกิดขึ้น เพราะวิธีการดังกล่าวย่อมไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ทงศักดิ์เห็นว่า ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกันกระตุ้นและตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรจะให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเองเป็นเจ้าของท้องถิ่นและเจ้าของประเทศชาติ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการทำแผนชุมชน และการตรวจสอบท้องถิ่นให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

คำถามสำคัญคือ เราเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

ทางออกหนึ่งคือ ข้าราชการท้องถิ่นต้องหลอมรวมเข้าเป็นเนื้อเดียวกับคณะผู้บริหารท้องถิ่น แม้ผู้บริหารท้องถิ่นจะมีวาระอยู่เพียง 4 ปี ขณะที่ข้าราชการท้องถิ่นต้องคลุกคลีอยู่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของชุมชน นอกจากจะต้องมีสำนึกรักท้องถิ่น รักชาติบ้านเมืองแล้ว จะต้องช่วยกันสร้างเสริมประชาธิปไตย โดยอาศัยความร่วมมือด้วยความสมัครใจ

ทุกวันนี้มีหลายภารกิจที่ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการเองได้ ซึ่งจำเป็นต้องมีอาสาสมัครจากภาคประชาชนที่จะเข้ามาช่วยกันคิด ช่วยกันทำ เพื่อที่จะสามารถสร้างเสริมแนวคิดให้ชุมชนกับท้องถิ่นเข้มแข็ง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ในที่สุด ●

ยิ่งรู้จัก...ยิ่งรักกัน

บทบาท สสส. หนุนเสริมพลังภาคีสุขภาพะ

ทพ.กฤษดา เรืองอารีย์รัชต์

ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ในนามของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ขอเรียนกับท่านทั้งหลายถึงบทบาทของ สสส. ในการสานและเสริมพลังภาคีสร้างเสริมสุขภาพ 6 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง สสส. เห็นโอกาสและรูปธรรมที่เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ทำงานร่วมกันมาต่อเนื่อง 4 ปี จนกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่ายที่มีการขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ไตรพลัง (พลังสังคม พลังความรู้ และพลังนโยบาย) โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งที่ชัดเจน นั่นหมายถึง มิใช่เริ่มก้าวแรก แต่เริ่มจากทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนที่กำหนดขบวนการสร้างเสริมสุขภาพในระดับตำบล ฉะนั้นการที่จะนำเรื่องการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพเข้าไปเป็น ‘โจทย์’ ของการหาคำตอบ จึงเป็นเรื่องที่มีความเป็นไปได้สูงที่ส่งผลต่อสถานะทางสุขภาพของประชาชนไทย

ประการที่สอง เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ มีสถาบันวิชาการร่วมทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน โดยใช้การวิจัยชุมชนและการจัดทำระบบข้อมูล เป็นเครื่องมือในการสร้างเป้าหมายร่วมหรือที่เรียกว่า ‘นโยบายสาธารณะ’ ทั้งในระดับตำบล จังหวัด และเครือข่าย อย่างชัดเจน ดังที่ท่านทั้งหลายได้ขับเคลื่อน 7 บวก 1 นโยบายสาธารณะ 88 ข้อเสนอ ร่วมกันต่อเนื่องมา 2 ปีแล้ว ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการบูรณาการงานเชิงประเด็นลงสู่การปฏิบัติของชุมชน ปี 2557 จึงเป็นปีที่การทำงานบูรณาการภายใน สสส. เป็นเรื่องไม่ยากนัก

ประการที่สาม สำหรับปี 2557 แผนสุขภาพชุมชนที่มีเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ได้กำหนดให้มีการนำเรื่องการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอย่างน้อย 6 เรื่อง บูรณาการเข้าสู่ ‘วาระของการพัฒนาระดับตำบล’ โดยใช้พลังทางสังคมเสริมพลังระดับบุคคลและครอบครัวเพื่อให้มีศักยภาพในการลด ละ เลิก พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ

ประการที่สี่ สสส. ผลักดันให้มีนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ การที่เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่มีระบบการจัดการทั้งด้านวิชาการและด้านการณรงค์ นับว่าเป็นทุนทางสังคมของภาคีสร้างเสริมสุขภาพ ในการร่วมผลักดันนโยบายระดับชาติ

ประการที่ห้า เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักปฏิบัติ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำ นักวิชาการชุมชนท้องถิ่น นักจัดการข้อมูล นักจัดการ นักจัดกระบวนการ และนักสื่อสารชุมชน ผมเห็นว่า เป็นแบบอย่างสำหรับภาคีสร้างเสริมสุขภาพอื่นๆ เป็นอย่างดี

สุดท้าย **ประการที่หก** สสส. มีบทบาท ‘กระตุ้น จุดประกาย และสนับสนุน’ ให้ภาคีสร้างเสริมสุขภาพได้ดำเนินกิจกรรมและผลักดันนโยบายสร้างเสริมสุขภาพและปกป้องภาวะคุกคามสุขภาพะ

สำหรับเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นนำอยู่ก็เช่นกัน สสส. มีความยินดีที่จะสนับสนุนให้มีการขยายแนวคิดการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น อันนำไปสู่การมีสุขภาพะของคนในชุมชนท้องถิ่นต่อไปอย่างแน่นอน ●

เปิดตัว 'กองทุนประชุมครั้งละบาท' และ 'เครือข่ายอาสาทำดี'

ดวงพร เสงบุญพันธ์
ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

'เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่' มุ่งส่งเสริมการรวมความคิด รวมกำลัง รวมทุน และรวมใจ ในการทำทุกอย่างด้วยความดี เกิดเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมให้ชุมชนท้องถิ่นอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล โดยสมาชิกเครือข่ายฯ ได้ชักชวนกันทำกิจกรรมช่วยเหลือคนในท้องถิ่นจนเกิดเป็นวัฒนธรรมของการอาสา ทั้งในภาวะปกติและในยามพิบัติภัย

การชนอาสาด้วยกันเช่นนี้จะเข้มแข็งเป็นทวีคูณ หากได้มีการเชื่อมร้อยเป็นเครือข่าย อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และทำให้การขับเคลื่อนงานจิตอาสาของเครือข่ายมีพลังมากยิ่งขึ้น

'กองทุนประชุมครั้งละบาท' จึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกการส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายได้มีทรัพยากรในการร่วมกันทำกิจกรรมความดี ทั้งเพื่อเพื่อนเครือข่ายและผู้ต้องการความช่วยเหลือในสังคม

การรวมทุนในกองทุนนี้เป็นการลงขันแบบไม่มีเงื่อนไข ตามความสมัครใจ และตามกำลังทรัพย์ของสมาชิก โดยใช้กิจกรรมการประชุมเป็นโอกาสของการรวมเงิน และใช้กิจกรรมการทำความดีเป็นการรวมแรง เครือข่ายฯ มีความมุ่งหวังว่า การรวมตัวร่วมคิด ร่วมทำ ในลักษณะการช่วยเหลือผู้อื่น จะทำให้สมาชิกมีโอกาสปฏิบัติการด้วยสำนึกของความเป็นพลเมืองอย่างเต็มกำลัง

ทั้งนี้ ในระยะต้น **สมพร ไร่บางยาง** ยินดีรับหน้าที่เป็นประธานกรรมการกองทุน และมีคณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย

ก้าน กุณะวงษ์ นายกเทศมนตรีตำบลนาอ้อ อำเภอมือง จังหวัดเลย

ดร.อุบล ยะไวยุทธวิชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

ชินวุฒิ อาศน์วีเชียร นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ชยภรณ์ ดีเอม ผู้จัดการศูนย์สนับสนุนวิชาการ เพื่อการจัดการเครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง เป็นเหรียญก

รศ.ดร.ชนิษฐา นันทบุตร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (ศวช.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นเลขานุการ

ทัศนีย์ วีระกันต์ ผู้จัดการแผนงานส่งเสริมการพัฒนาาระบบเพื่อสุขภาพของเกษตรกร และความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม เป็นรองเลขานุการ

นอกจากนี้ มีการเปิดตัว 'เครือข่ายอาสาทำดี' เพื่อเป็นกลไกของการขับเคลื่อนงานอาสาสมัคร ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการก่อตั้งกองทุนประชุมครั้งละบาท โดยมีท่านผู้อาวุโส ทวีป จูมื่น โครงการสานพลังเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น รับเป็นที่ปรึกษา

ชยัน วิพรหมชัย นายกเทศมนตรีตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เป็นประธาน

ส่วนคณะกรรมการ ได้แก่

มานพ ยะเขี้ยว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอมะสอ จังหวัดตาก

นริศ กิจอุดม นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นวังใหม่ อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี

เกรียงไกร ทวีกาญจน์ นายกเทศมนตรีตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โสภณ พรหมแก้ว นายกเทศมนตรีตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

มะหะหมัด มะจะ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเด็กและเยาวชนสามจังหวัดชายแดนใต้

ทั้ง 2 กลไกนี้จะมีส่วนช่วยให้เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นได้แสดงบทบาทของความเป็นพลเมืองในการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ●

รางวัลแด่คนมุ่งมั่น ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

ช่วงท้ายของงาน ‘เวทีพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การอภิวัฒน์ประเทศไทย’ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 มีการประกาศมอบรางวัล ‘คนเก่ง คนสำคัญ คนทำงาน คนมุ่งมั่น คนอาสา ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่’ เจตนารมณ์ของรางวัลนี้มีจุดประสงค์เพื่อค้นหาทุนทางสังคมและศักยภาพของเครือข่าย โดยมี **ศ.นพ.ประเวศ วะสี** เป็นผู้มอบรางวัล

รางวัลที่มอบให้นี้ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อบุคคลและเครือข่าย

ที่มีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชน สร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาในพื้นที่

สำหรับผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลในปี 2557 นี้ ถือเป็นแบบอย่างของการทำงานที่จะสามารถนำไปต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าของเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ต่อไป

สำหรับรางวัล ‘คนเก่ง คนสำคัญ คนทำงาน คนมุ่งมั่น คนอาสา ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่’ ประกอบด้วย 13 รางวัล ได้แก่

1. รางวัลนักจัดการข้อมูลตำบล ได้แก่ ว่าที่ร้อยตรีหญิงพวงผกา บุญรักษา จากองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

2. รางวัลนักวิชาการชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ วณิชฐา ธงไชย จากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติว จังหวัดยโสธร

3. รางวัลนักวิชาการชุมชนท้องถิ่นพี่เลี้ยง ได้แก่ สอนไชยา ภูคิตทิพย์ จากเทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. รางวัลนักจัดกระบวนการ ได้แก่ ว่าที่ร้อยตรีสิริพงษ์ ชูชื่นบุญ จากองค์การบริหารส่วนตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

5. รางวัลนักบริหารจัดการ ได้แก่ ทयाกร รุจนราวากร
จากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

6. รางวัลนักสื่อสารชุมชน ได้แก่ เมธารินทร์ เพชรแก้วกุล
จากองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

7. รางวัลนักบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

เรณู เล็กนิมิต
จากองค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ธาดา อำพิน
จากองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยเก่า อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ทองม้วน พันธุ์
จากองค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ชยัน วิพรหมชัย
จากเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

8. รางวัลศูนย์ฝึกอบรมการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล ได้แก่

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำไหล
อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

9. รางวัลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มแม่ข่าย ได้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสองแคว อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

10. รางวัลการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มลูกข่าย ได้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนครราชสีมา

11. รางวัลการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลค้ออ้อม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี

12. รางวัลการบริหารจัดการเครือข่าย ได้แก่
เทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

13. รางวัลการสื่อสารชุมชน ได้แก่
องค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย

คำประกาศ

ปฏิญญาเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

ประจำปี 2557

วันที่ 3 มีนาคม 2557

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ยังคงยึดมั่นในอุดมการณ์ร่วมกันโดยแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนในการประชุมระหว่างวันที่ 1-3 มีนาคม ที่จะนำพาชุมชนไปสู่การจัดการตนเองต่อเนื่องไปในปีนี้ โดยใช้ 7 บวก 1 นโยบายสาธารณะ 88 ข้อเสนอ เป็นเนื้อหาในการดำเนินงานในระดับพื้นที่ต่อเนื่องไป

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ขอประกาศเจตจำนงที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการเพิ่มคุณภาพการขับเคลื่อนและการรณรงค์ อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและความต่อเนื่อง ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ตกลงร่วมกันที่จะทำให้มีกิจกรรมครอบคลุมการพัฒนาสุขภาวะของประชากร 13 กลุ่ม ประกอบด้วย เด็กอายุ 0-3 ปี 3-5 ปี 6-12 ปี เยาวชน วัยทำงาน หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ป่วยระยะสุดท้าย

ประการที่สอง เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ปรับเปลี่ยนเป้าหมายการขับเคลื่อนและดำเนินงานที่ทำให้เกิด 'ชุมชนเข้มแข็ง หมู่บ้านจัดการตนเอง และจังหวัดจัดการตนเอง' ให้สอดคล้องกับทิศทางของการปฏิรูปประเทศไทยสู่การกระจายอำนาจ

ประการที่สาม เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ มีความพร้อมในการบูรณาการงานเสริมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่เข้าสู่ระบบงานประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มทางสังคม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ประการที่สี่ เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ตกลงร่วมกันที่จะสร้างและพัฒนานวัตกรรมจัดการปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้อันเกิดจากการนำใช้ศักยภาพของชุมชนในการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพโดยมุ่งเน้น 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

การควบคุมการบริโภคยาสูบโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ประกอบด้วย 7 ชุดกิจกรรม

- 1) รณรงค์ทุกระดับ
- 2) จัดสภาพแวดล้อมปลอดบุหรี่
- 3) สร้างกติกาหรือมาตรการทางสังคม
- 4) สร้างมาตรการขององค์กร กลุ่มทางสังคม และหน่วยงาน
- 5) บังคับใช้กฎหมาย
- 6) เสริมทักษะในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน
- 7) บำบัดและฟื้นฟู

การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลดอุบัติเหตุจราจร ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม

- 1) รณรงค์และพัฒนาศักยภาพ
- 2) พัฒนากติกา มาตรการทางสังคม
- 3) พัฒนามาตรการขององค์กร กลุ่มทางสังคม หน่วยงาน เป็นเงื่อนไขของสวัสดิการ
- 4) บังคับใช้กฎหมาย
- 5) สร้างเครือข่ายเพื่อลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์และอุบัติเหตุ

การขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนสู่อาหารเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม

- 1) พัฒนาระบบการผลิต
- 2) สร้างการเข้าถึงและการกระจายอาหาร
- 3) อาหารจัดการโรค
- 4) บริหารจัดการทุนและการจัดระบบสวัสดิการ
- 5) จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่ออาหารปลอดภัย

การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 ชุดกิจกรรม

- 1) พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ครอบครัว อาสาสมัคร และผู้เกี่ยวข้อง
- 2) พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ
- 3) พัฒนาระบบบริการผู้สูงอายุ
- 4) จัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือกัน
- 5) พัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการส่งเสริม แก้ไข และจัดการปัญหาผู้สูงอายุ
- 6) พัฒนากฎ กติกา ระเบียบ แนวปฏิบัติ เพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ

การสร้างเสริมสุขภาพเด็กและเยาวชนโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม

- 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน
- 2) การบริหารจัดการกองทุนและสวัสดิการสำหรับกิจกรรมสร้างสรรค์
- 3) เพิ่มทักษะและสร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน
- 4) พัฒนาระบบข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนและการนำไปใช้
- 5) กำหนดกฎ กติกา หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อเฝ้าระวังปัญหาและปกป้องสิทธิของเด็กและเยาวชน

การส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นและเฝ้าระวังตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม

- 1) พัฒนาศักยภาพสมาชิกครอบครัวและอาสาสมัคร
- 2) พัฒนากองทุนสนับสนุนเครือข่ายครอบครัวอบอุ่น
- 3) บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของพื้นที่
- 4) จัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อครอบครัวอบอุ่นและดูแลการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- 5) พัฒนาระบบบริการแบบมีส่วนร่วม

ประการสุดท้าย เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ยังคงมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของ ‘บุคลากร’ ให้มีความพร้อมในการทำงานทางวิชาการ และร่วมมือกับองค์กรนอกพื้นที่ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการยกระดับประชาชนเป็นพลเมือง ●

ปฏิรูปท้องถิ่นเพื่อประเทศไทย

